

MAGYAR LAPON

I. Nemzeti Múzeum könyvtárának
BUD

X. évfolyam, 259 (2831) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad

Roosevelt aláírta a semlegességet megszüntető törvényt

A japán kormány mögött a nép tántoríthatatlan akarata áll

Washingtonból jelentik: (Német TI) Roosevelt elnök aláírta azt a törvényt, amely felhatalmazza az Egyesült Államok hajóit, hogy felkeressék a hadiövezeteket és megengedi a kereskedelmi hajók fölfegyverzését. (MTI)

Tokióból jelentik: (NTI) Ellenséges országoknak szóban és tettben nyilvánított cselekedetei napról-napra hevesebbek lesznek — hangzik többek között a képviselőháznak a kormányhoz terjesztett határozata. A továbbiakban a határozat megállapítja, hogy Japán türelmének is van határa. Ennek a türelmek határát a császári kormány már elhatározott végérvényes magatartása szabja meg. Mivel a japán nép már teljesen felkészült az eljövendő eseményekre, a kormány nyugodtan támaszkodhatik az állam méltóságának és becsületének megóvása mellett a nép tántoríthatatlan akarataira. MTI

Berlinből jelentik: (B. T.) Csungkingi jelentés szerint Csangkaisek beszédét mondott, amelyben sürgős felszólítást intézett az Egyesült Államokhoz és Angliához, hogy ne legyenek engedékenyek Japánnal szemben. Annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a japán különmegbízottak nem sikerül kieszközölni az Amerika részéről Japánra gyakorolt nyomás csökkentését.

STALIN BEISMERI HADSEREGÉNEK REMÉNYTELEN HELYZETÉT

Berlinből jelentik: (B. T.) A Völkischer Beobachter közlése szerint Ingersoll amerikai újságíró, aki most tért vissza oroszországi utjáról, beszámol Stalinnal folytatott beszélgetéséről. Elmondotta, hogy Stalin kénytelen volt beismerni hadseregének reménytelen helyzetét és bevallotta, hogy a német hadfelszerelési ipar fölényesen toronymagasan áll a Szovjetunió felett. Megemlítette azt is, hogy Rooseveltnek fontos tanácsokat adott arra nézve, hogyan rázhatja le leggyorsabb uton ellenzékét. Az amerikai újságíró további tudósításában azt írja, az oroszok belátták, hogy a német csapatokat a csatatéren sohasem bírják legyőzni. A szovjet csapatok harca ezért kizárólag a védelemre korlátozódhatik. A hadianyag terén fennálló nagy fölényük miatt a németek abban a helyzetben vannak, hogy a nagyobb városok kivételével minden helyi támadást megindíthatnak. Németország jelen helyzete annál előnyösebb, mivel hadfelszerelése a légi támadások útján nem veszélyeztethető. A szovjet saját hadiiparának maradvékára és az angol-szász szállításokra számít.

Washingtonból jelentik, a Pesti írja: Az Egyesült Államoknak legalább 50-75 szovjet hadosztályt kellene felszerelni, hogy még Moszkva eleste után is folytathassák a harcot.

IRAKBAN ÉS SZÍRIÁBAN EGYRE NŐ AZ ARABOK ELÉGEDTLENSÉGE AZ ANGLOKKAL SZEMBEN

Rómából jelentik: (MTI) A Messagero isztanbuli jelentése szerint Irakban és Szíriában egyre nő az arabok

elégedetlensége az angolokkal szemben. Szíriában a felkelők egy gépkocsioszlopot és egy hadianyagraktárt tamadtak meg. A hadianyag nagyrészt megszerezve, elmenekültek. A lázadás elfojtására büntető expedíciót indítottak az angolok és eirendelték megtorlásképpen több falu szétrombolását. A falvak pusztítása közben több felkelő csapat érkezett váratlanul a helyszínre és megfutamította a kivezényelt katonaságot.

Ujabb kényszerintézkedések Angliában

Londonból jelentik: (B. T.) Bewin munkaügyi miniszter bejelentette, hogy további kényszerintézkedések állanak küszöbön. Hangsúlyozta, hogy a kényszerintézkedésekre azért van szükség, mert a hadiipar működését feltétlenül hitzositani kell. Evégből 1 millió frizett nőt kell a lőszergyárakban és

hivatalokban munkába állítani, hogy a férfi erőket felszabadíthassák. A miniszter hangsúlyozta, hogy a katonai szolgálat alól való felmentést a jövőben nem kor és hivatás alapján fogják eszközölni, hanem kizárólag minden esetben a tényleges nélkülözhetetlenséget veszik figyelembe, mert a nők

Tervszerűen folyik a zsidó birtokok felosztása

150 ezer holddal csökken ez év végéig a zsidó nagybirtokok területe. — A földművelésügyi tárca költségvetését tárgyalja a Ház

Budapestről jelenti a MTI: A képviselőház plénuma kedden délelőtti folytatva a költségvetés tárgyalását Sorra került a földművelésügyi tárca költségvetése.

Mielőtt a napirend tárgyalására áttértek volna, a földművelésügyi miniszter emelkedett szólásra. Kijelentette, hogy a szerdai interpellációs napon Mester Miklós képviselő az iparügyi miniszterhez intézett interpellációjában, amely az erdélyi munkásság helyzetéről szólt, burkolttan személyt is felelőssé tette a Bangra Rt-vel kapcsolatban. Elejét kívánja venni annak, hogy alaptalan célokkal megtámadják épp most a költségvetés komoly tárgyalása alatt és ezért bár az iparügyi miniszter a választ annak idején meg fogja adni, kötelességének tartja a következőket kijelenteni:

A képviselő úr beállítása a Bangrát illetően tévesek. Ez a vállalat családi Rt, vagyis a részvényekből család vagyonok arányában csak 14% a tulajdonom. A vállalat minden részvénye keresztény kézben van és a vállalat vezetése is keresztény. Kis részvényrészesedésem folytán a vállalat

ügykezelésébe bele nem szólhatok és személyemmel kapcsolatos mindenféle célzásokat a legerélyesebben viszza kell utasítanom. (Élénk helyeslés és taps.)

Nagy zaj közepette Mester Miklós személyes megtámadtatás címén kért szót, de a házszabályok értelmében csak a napirend megállapítása után szólhat fel.

A földművelésügyi tárca költségvetését Boér Ágoston előadó ismertette és rámutatott arra, hogy mezőgazdaságunkat hátrányosan befolyásolja az abnormis időjárás és a világháború okozta nehézségek. Az új európai közönség gondolatának kell áthatni mezőgazdaságunkat. Bizik abban, hogy nem eselődik a mezőgazdasági szakkérdéseket vetett fel, majd rámutatott arra, hogy

a zsidó birtokok fokozatos kisajátítása tervszerűen folyik. 1940 tavaszától a mai napig 64.000 kat. holdat parcelláztak fel állami ellenőrzés mellett, államilag megállapított árakon.

besorozása a fegyverkezési főparágakba a hadiszolgálatban „előítéletmentesen, egyenjogúság alapján, egyenlő bérek és azonos munka” elve alapján fog megtörténni.

Washingtonból jelentik: (B. T.) Az egyik amerikai hadihajó által feltartóztatott német hajó az 5100 tonnás Oldenwald nevű gőzös volt.

Január 15-én tárgyalja a lyoni törvényszék a háborús bűnösök ügyét

Vichyből jelentik: (MTI) A rycmi ítélőszék 1942 január 15-re tűzte ki a háborús bűnösök perének főtárgyalását. Az igazságügyminiszter határozata értelmében a főtárgyalást a nagy nyilvánosság előtt tartják meg. Január 15-i tárgyaláson a háborús főbűnösök közül csak hárman jelennek meg: Daladier, Gamelin és Blum. Reynaul és Mandel főtárgyalását későbbre halasztották, mert ügyükben még nem ért véget a bizonyítási eljárás és az ügyészség több külföldi — köztűr néhány vezető angol államférfi — kihallgatását is szükségesnek tartja.

Az év végéig számolni lehet azzal, hogy körülbelül 150.000 holddal csökken a zsidó birtokok területe. Az előadó végül a tárca költségvetésének egyes főlelet taglaltta, majd a költségvetést elfogadásra ajánlotta.

Piukovich József a mezőgazdasági termelés belterjessé tételét sürgette. Kiemelte az állattenyésztés fontosságát. A költségvetésben szerinte liberális szellem van, ezért nem fogadják el.

Költsey István, a MEP vezérszónoka kiemelte, hogy a jövő évi költségvetés előirányzata az előző évivel szemben 53 millió pengő többletet mutat. Hangsúlyozta a kisbirtokok szaporításának fontosságát. Ki kell sajátítani a zsidó birtokokot — mondta. Kérte a minisztert, hogy az idevonatkozó törvények hézagait a lehető legrövidebb idő alatt pótolja. A termelés és az árpolitika nézete szerint elválaszthatatlan. A mezőgazdasági árakat az ipari árakkal összehangba kell hozni. Sürgette a gazdasági akadémiáknak az egyetemmel egy nyóra való emelését. A költségvetést elfogadja.

ÖSSZEFOGNAK

a nagyváradi katolikus és református körök, hogy együttes munkával, együttes segitleniakarással egyhítenek a háborús tél gondjai miatt lét-ségbeesett, nyomorgó szegényeken, árva-kon, özvegyeken és elhagyatottakon. Mint ahogy a nyomor nem ismer valláskülönbséget, ugyanúgy nem szabad különbséget ismernie segítségnyújtó kéznél sem. Ez vezette arra az elhatározásra a nagyváradi római katolikus egyházmegye asszonyainak Szent Monika közösségét és a Lorántffy Zsuzsanna református jótékonycélú egyesületét, hogy közösen karácsonyi vásárt rendezzenek s annak bevételét a szegények javára fordítsák. A vásárt december első napjaiban rendezik meg. A jótékonycélú karácsonyi vásár egyéb részleteire még visszatérünk.

Minden előkészület megtörtént hazatérő hőseink fogadására

Nagyvárad. Saját tud. A csütörtöki ünnepséggel kapcsolatban érkezőleg volt az állomásparancsnokságon. Valószínűleg az ünnepséget a hadtestparancsnok jelenlétében tartják meg.

Dr. Soós István polgármester ezúton kéri fel a város közönségét, hogy az ünnepségen helyeiket 10 óra 40 perctől foglalják el. 10 óra 50 perckor érkezik ugyanis a hadtestparancsnok, 11 órakor pedig megkezdődik az ünnepség.

Tribünt előreláthatólag nem állítanak fel, mert az időjárásra való tekintettel az ünnepség gyors lefolyása lesz. A beszédek is rövidek lesznek. Rocsz idő esetén a kisebb iskolák növendékei nem is vonulnak ki.

A Honsz elnöksége a hadirokkantak tudomására hozza, hogy a harctérről hazatérő honvédeink ünnepélyes fogadásán a hadirokkantak is részt vesznek. Felhívjuk evégből az összes hadirokkantakat, hogy folyó hó 20-án, csütörtökön délelőtt háromnegyed 11 óra a Honsz hivatalos helyiségében (Rákóczi-út 13. sz.) az ünnepséghez méltóan, ünnepi öltözékben, kitüntetések feltűzésével, teljes számban jelenjenek meg. Elnökség.

Franciaországban egyre súlyosabb a szénhiány. Párizsból jelentik: (OFI) A szajnai prefektúra közleménye szerint a szénhiány miatt nem csupán a gáz-mennyiség újabb korlátozásától, hanem a gázellátás teljes beszüntetésétől is tartani lehet. A készletek még legfeljebb nyolc napig elegendők. (MTI)

Hatalmas területekkel kapcsolódnak be azeurópai termelésbe a megszállt szovjet területekkel

Rómából jelentik: (MTI) A Messagero hosszú cikkben foglalkozik azzal a jelentéssel, amely hírül adja, hogy a Balti államokban, Fehér-Oroszországban és Ukrajnában bevezették a polgári közigazgatást. A német birodalom bölcs intézkedése ezzel hatalmas területeket kapcsol be az európai termelésbe. Ezeket a területeket annak idején a cári politika kivonta az európai érdekközösségből. A szovjet uralom alatt a helyzet még súlyosbodott, mert a Szovjet ezt a területet olyan gazdasági rendszerbe foglalta, amely Európa gaz-

dasági életétől teljesen különvált. — Európa gazdasági életét súlyosan befolyásolta ennek a hatalmas földművelő, bányász- és iparvidéknek kikapcsolása. Ehhez azonban az Európán kívül élő Anglia és az észak-amerikai Egyesült Államok érdekei fűződtek és ezért ezek az országok semmit sem tettek ez ellen. Európa most — hála a tengelygyőzelmenek — természetes gazdasági termelő területei birtokába jut és ezzel a tengely kiterjeszti kelet felé gazdasági lehetőségeit.

A székelyhidi román templom ügyével foglalkozott a megyei kisgyűlés

Segélyt kap a derecskei zsidó hitközség (!) Nagyszalontán gazdasági iskolát és mezőgazdasági népiskolát létesítenek

(Nagyvárad.) Bihar vármegye törvényhatósága kedden délelőtt tartotta meg rendes havi ülését dr. Cziffra Kálmán főispán elnöklétével. Dr. vitéz Nadányi János alispán másirányú hivatali elfoglaltsága miatt nem vett részt a kisgyűlés tanácskozásán.

A főispáni megnyitó után dr. Oswald János főjegyző, dr. Szabó László aljegyző, dr. Mányi Ferenc aljegyző, dr. Tunyeczky János aljegyző és dr. Kiszely Aladár aljegyző — egyenként ismertették az alispáni előterjesztés egyes pontjait. Az alispán előterjesztésére a kisgyűlés hozzájárult a th. köztűti ügyekkel foglalkozó vármegyei, állami-építészeti hivatali, számviteli és köztűti alkalmazottak részére történt rendkívüli munkadíj megállapításához. Dr. Szabó László a berettyóújfalui

járás ügyeit ismertette s a kisgyűlés hozzájárult ahhoz, hogy a község alkalmazottait karácsonyi segélyben részesítsék. A biharkeresztesi járás községi határozatait dr. Vaday Tivadar aljegyző ismertette. Dr. Megyery Lóránd aljegyző Derecske községnek azt a határozatát olvasta föl, amelyben 200 pengőt szavaztak meg a derecskei zsidó hitközség segélyezésére. A kisgyűlés tekintettel arra, hogy a község jóváhagyott költségvetésében is előirányozta ezt az összeget: hozzájárult a határozathoz. Dr. Takács, a margittai járás, míg dr. Bódis Gábor aljegyző a nagyszalontai járás ügyeit ismertette. Kötegyán községnek azt a határozatát, melyben a községi rendőrök fizetését emeli föl: jóváhagyta a kisgyűlés.

Napirenden a székelyhidi román templom ügye

A kisgyűlés legérdekesebb tárgysorozati pontja Székelyhid községnek egyik határozata volt, amelyet dr. Mányi László ismertetett. Székelyhid község a görögkeleti templom ügyében hozott annakidején elvi jelentőségű határozatot. A határozat lényege az volt, hogy a község a maga számára kérte vissza a román templom számára erőszak hatása alatt ajándékozott telket s ugyanakkor azt követelte a község, hogy a görögkeleti egyház bontassa le és

hordja el a templomot a község piacáról, annál is inkább, mert Székelyhidon nincs annyi görögkeleti hívő, hogy számukra templomra volna szükség. Székelyhid község elküldte azt a határozatot a görögkeleti püspökségnek is, mert időközben a görögkeleti lelkész is elhagyta a községet. A kisgyűlés megtárgyalta a község határozatát, azonban úgy találták, hogy sem Székelyhid községe, sem a vármegye nem illetékes ilyen határozathozatal-

ra. A telek és a templom ügyében a magyar államnak kell intézkednie.

GAZDASÁGI ISKOLÁT LÉTESIT NAGYSZALONTA

Örömmel járult hozzá a kisgyűlés Nagyszalonta város határozatához, amelyben arról értesítik a vármegyét, hogy téli gazdasági iskolát és mezőgazdasági szaktanácsadót létesítenek. A kultuszminisztériumtól 20 ezer pengőt kapott Nagyszalonta városa mezőgazdasági népiskola szervezésére. A város kötelezettséget vállalt a berendezés előállítására s arra, hogy a 20 ezer pengőt teljes összegében az iskola céljaira fordítja. Derecske község a községi szolgák bérfizetésének felemelését határozta el. A kisgyűlés hozzájárult a határozathoz.

Koltay Aranka egy hétig nem hagyhatja el a szanatóriumot

Nagyvárad. Saját tud. Koltay Aranka balesetének híre városszerle nagy megröszéket keltett s a község, amely már az ősz elején szeretetébe fogadta a nagytehetségű, bájos művésznőt, szanatórium szobáját valószíggel virágerdőbe borította. Már szombaton délután sokan keresték fel a Szent József szanatóriumban Koltay Arankát, de szigorú orvosi rendeletre senkit sem bocsátottak be a betegszobába.

Putnik Bálint szinigazgató még hétfőn délelőtt értesítette Koltay Aranka férjét, Magyarits Lászlót, a budapesti Madách színház gazdasági titkárát, aki hétfőn este 8 órakor telefonon újból érdeklődött felesége állapota felől s közölte Putnik Bálint szinigazgatóval, hogy kedden Nagyváradra érkezik.

Koltay Aranka állapota mára valamennyire javult, de látogatókat nem fogadhat s nyolc napig feltétlenül fektünie kell.

Általános sztrájk kitörésétől félnek Amerikában

Washingtonból jelentik: (NTI) A hányászsztájk megszüntetése érdekében folytatott tárgyalások eredménytelenül végződtek. Illetékes helyen a sztrájk általános kitörésétől félnek. Ugy tudják, hogy az elnök elhatározta, hogy katonaságot vesz igénybe és így kényszeríti a munkásságot a munka folytatására. (MTI)

Newyorkból jelentik: (NTI) Connely demokrata szenátor törvényjavaslatot dolgozott ki, amely szerint az elnököt hatalmazzák fel arra, hogy vegye át azokat a gyárakat, amelyekben a munkások veszélyeztetik a termelést. (MTI)

ROSENTHAL,

Herendi, Zsolnay stb., kizárólag márkás porcellánokat, tordai népies Kerámiák, minden alkalomra

TOMPA FERENC-től, Rákóczi-út 5.

Súlyos veszteséget szenvedett a Szovjet feketetengeri kereskedelmi hajóhada

Moszkvát és Szentpétervárt bombázták a német repülők

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A magyar seregtettek körzetéből nincs jelenteni való. A szövetséges erők hadműveleteik során néhány hídfő-állásukat kibővítették.

A Führer főhadiszállásáról közlik a Német Távirati Irodával: A véderő főparancsnoksága közli: Mint már különjelentésben közöltük, német és román csapatok vasárnap heves harcok után bevették Keres városát. A Krim-félsziget keleti része ezzel teljesen kezünkbe került. A félszigeten ejtett foglyok száma 101.600. A szárazföldi harcokban elszenvedett súlyos vérvesztés mellett az ellenség nagy kárt szenvedett annál a kísérletnél, hogy csapatait a keresi szoroson keresztül megmentse. Erős harci és vadász-kötelek sikeresen tevékenykedtek Moszkva és Vologda térségében. A német repülők bombázták Moszkvát és Szentpétervárt. Az Anglia körüli tengeren a német repülők elsüllyesztettek egy kisebb kereskedelmi hajót. Egy közepes nagyságú teherhajót megrongáltak. Német gépek Djarabub oázisánál egy angol légítámaszpontot támadtak meg. Több ellenséges gépet elpusztítottak a földön. Légiharcokban két angol gépet lelőttek a német repülők anélkül, hogy saját veszteséget szenvedtek volna. (MTI.)

NÉMET ELŐRETÖRÉS A SZOVJET ÁLLÁSOK MÖGÉ

Berlinből jelentik (NTI): Német erők erőszakos felderítés céljából messze a szovjet állások mögé törtek előre az arcvonal déli szakaszán. Az előretörés során meglepetésszerűen felmorszoltak egy szovjet zászlóalj-törzset. Ugyanezen hadtest működési körzetében a bolsevisták ellentámadásra készültek, azonban az előretelt német előőrsök felismerték a szándékot és nyomban erős tüzérségi tüzet irányítottak a bolsevisták felé, amely kísérletüket megakadályozta, így hogy ellentámadásra nem kerülhetett sor. (MTI.)

Helsinki-ből jelentik (NTI): Az ellenséges tüzérségi tevékenység továbbra is rendkívül élénk. A karéliei földszoroson kölcsönös tüzérségi és gránátvető tevékenység folyik az egész arcvonalon. A finn légierő tovább folytatta a Murman-vasút bombázását és a támadások során telitalálatokat ért el vasúti pályatesten, valamint gördülő anyagszállítmányokon. (MTI.)

AGYONLÓVÍK A SIKERTELEN VÁLALKOZÁSOKAT KEZDEMÉNYEZŐ SZOVJET TISZTEKET

Berlinből jelentik (NTI): A bolsevista foglyok, akiket legutóbb a leningrádi térségben fogtak el, elmondták, hogy a Szovjet november 7-ig, az októberi forradalom évfordulójáig feltétlenül át akarta törni a Leningrád körüli német vonalakat. Mint hogy a német fegyverek tüzeiben ezek a próbálkozások összeomlottak a politikai biztosok táborában most nagy a kedvetlenség. A katonai vezetők mást sem hallanak, mint szidalmakat.

A kilátástalan kísérletekben résztvevő szovjet vezetők közül többet agyonlőttek. (MTI.)

Berlinből jelentik (NTI): Mint különjelentés már hírül adta, a német és román csapatok elfoglalták Keres kikötővárosát. Végérvényesen elzárták a keresi utat a szovjet számára. A német és román csapatok a Kaukázus előterével szemben állnak. Az oroszok azt hitték, hogy a román és német csapatok harci lendületét meg bírják állítani. A német légierő kilenc hadihajót elsüllyesztett, huszonegyet súlyosan megrongált. A Szovjet feketetengeri kereskedelmi hajóhadából hatvan hajót, 235 ezer tonnával és kilenc ismeretlen ürtartalmu hajót elsüllyesztettünk, 69 hajót súlyosan megrongáltunk. (MTI.)

WASHINGTON ÁLLÁSPONTJA:

Az Egyesült Államok rokonszenve Kína oldalán áll

Ausztrália is lázasan készülődik a Japán elleni harcra

Washingtonból jelentik (NTI): Kuruszu hétfőn mintegy 25 percig tartó megbeszélést folytatott a külügyminiszterrel, majd a külügyminiszter és Nomura, washingtoni japán nagykövét kíséretében az elnököt kereste fel. (MTI.)

Tokióból jelentik (NTI): Az alsóház egyhanguan elfogadta a kormányának a rendkívüli katonai kiadások fedezésére szolgáló hárommilliárdszázmillió yent kitévő költségvetési javaslatát. (MTI.) A felsőház valószínűleg kedden este szavazza meg a költségvetést. (MTI.)

Csangkaisek parancsára felrobbantották az indokina határon lévő utakat és hidakat

Newyorkból jelentik (NTI): Az Associated Press londoni jelentése szerint Wellington-Coo, a csungkingi kormány nagykövete felajánlotta Kína emberanyagát a Szovjetunió és a burmai út védelmére. Kijelentette, hogy nem erősítheti meg azt a hírt, amely szerint Csangkaisek Szibéria japán meglátogatása esetén 1 millió katonát ajánl fel. Megjegyezte még, hogy a burmai út elvesztése válságos helyzetbe hozhatná Kínát.

Baselből jelentik (Bud. Tud.) A Basler Nachrichten csungkingi jelentése szerint Csang Kai Sek tábornagy parancsára az indokina határon lévő utakat, hidakat és alagutakat felrobbantották, mert ebből az irányból japán támadást várnak.

Newyorkból jelentik (NTI): A Newyork Journal American azt írja, hogy egész Ausztrália lázasan készülődik a Japán elleni harcra. Az összesen 1,2 milliót kitevő hadköteles férfi

Berlinből jelentik (NTI): A német csapatok által elfoglalt Keres száz ezer lakosú város, védett öbölben fekszik. A Keres körül feltárt vasérctelepek vasércmenyiségét 2,5-3,5 milliárd tonnára becsülik. A város el estével a bolsevikiek gazdaságilag és hadászatiilag fontos támaszpontot vesztek el. (MTI.)

Stockholmból jelentik (NTI): Az Aftonbladet helsinki tudósítója jelenti, hogy a német haderők eredményesen és gyakran támadták a szov-

jet fehértengeri megerősített partvidékét, jóllehet a hideg gyakran a 35-40 fokot is eléri. (MTI.)

Rómából jelentik (Stefani): A fegyveres erők főhadiszállása közli: Az észak-afrikai arcvonalon nem történt említésre méltó esemény. Gondar körül is nyugodtan telt el a nap. A brit légierő bombákat dobott Dernára. Néhány épület megrongálódott. Találat ért egy kórházat is. Emberéletben nem esett kár. Az olasz légvédelem egy ellenséges gépet lelőtt.

Londonból jelentik (OFI): A Times washingtoni jelentése szerint washingtoni körökben az amerikai kormány álláspontját illetően kifejezésre juttatják, hogy az Egyesült Államok rokonszenve Kína oldalán áll. Az amerikai érdekeket ugyanis mélyen érinti Japán terjeszkedése és minden jel arra mutat, hogy az amerikai kormány hajlandó az erőpróbat elfogadni, ha arra sor kerül. Ha Kuruszu nem vott magával gyakorlati jelentőségű javaslatokat, akkor küldetésének kevés kilátása van a sikerre.

nadai csapatok hongkongi partraszállását a kiéleződött helyzet jelenének tekintik. A partraszállás következtében egyre nő az idegesség és az amerikai családok, valamint az angol és amerikai cégek megtették az előkészületeket a távozásra. A kínai központi bank értesítette külföldi ügyfeleit, hogy folyószámlájukat egy másik bankhoz tette át. (MTI.)

AMERIKA OCEANI HAJÓHADA EGYÜTTMŰKÖDI AZ ANGOL HADIHAJÓKKAL

Washingtonból jelentik (NTI): Wheeler demokrata szenátor egy interjú során kijelentette, hogy végleges értesülései vannak arról, hogy az atlanti-óceánon lévő hajóhad épügy, mint a Csendes-óceánon támadó hadműveleteket folytat a brit hajóhaddal együtt, ami világos megsértése az amerikai alkotmánynak. Ezzel szemben Connely kijelentette, hogy nem kérdéses az, hogy Amerika hajói együttműködhetnek a brit hajóhaddal. (MTI.)

Newyorkból jelentik (NTI): Mallon a Hearst lapvállalat közirója azt írja, hogy Amerika közvéleménye hamarosan rájön arra, hogy az Egyesült Államoknak nagy tengeri támaszpontja van Irországban Londonderrytól nem messze. A támaszpont hónapok óta épül, de eddig az volt a vélemény, hogy az angolok számára építik. (MTI.)

Lisszabomból jelentik (NTI): Attle őrnagy és Harryman, az északamerikai kongresszus öt tagja, valamint Snyder, az amerikai képviselőház háborús bizottságának elnöke Londonba érkeztek. Snyder Roosevelt sajtóközli levelét fogja Churchillnek átnyújtani. (MTI.)

A SZÁZMILLIÓS JAPAN NÉPNEK EGY CÉLJA ÉS AKARATA KELL, HOGY LEGYEN

Tokióból jelentik (NTI): A japán sajtó megállapítja Toyo miniszterelnök beszédének nagy jelentőségét.

A miniszterelnök és külügyminiszter beszédei értésünkre adták, — írja az Ashahi című lap, — hogy közel a pillanat, amelyben történelmi határozatot kell hoznunk és a százmillió japán népnek egy célja és egy akarata kell, hogy legyen. (MTI.)

Sanghából jelentik (NTI): A ka-

Szellemi érdekek az országos költségvetésben

írta: Dr. Paál Árpád

Az országgyűlés ezen a héten a gazdasági érdeku kormányzati ágak költségvetését fogja letárgyalni. Ezeknek gazdasági ágazatoknak együttes célkitűzéséről: a termelés állami irányításba vételéről már egy multheti ismeretében szövegeztünk. Nem volna azonban az országos költségvetésről teljes a körvonalazásunk, ha arra is egy-egy jellemzőbb adattal rá nem világítanánk, hogy a szellemi érdekek szolgálata szintén nagy megalapozásokat kapott a költségvetésben. Már úgy mondhatjuk, hogy „kapott”, mert éppen az elmúlt héten az országgyűlés letárgyalta és általános lelki egyetértéssel elfogadta azoknak a tárgyaknak a részlet-költségvetését, melyek az ország szellemi érdekeivel legszorosabb vonatkozásban vannak.

1

Elsősorban a vallási és közoktatásügyi minisztérium az, mely legközvetlenebb összefüggésben van az ország szellemi érdekeivel, s ez érdekek ápolásához az alapszervezetet adja, illetve ezt az alapszervezetet fenntartja. Ez az alapszervezet maga az állami iskoláztatási rendszer, mely a népiskolákon, középiskolákon és szakiskolákon keresztül a főiskoláig minden fokozaton gondoskodik az oktatásról. Az oktatásügynek ez az alulról fölfelé haladó teljessége tulajdonképpen állami intézmények útján valósul meg, s csak kisebb arányban vesznek részt e munkában az egyházak által létesített iskolák, valamint a helyi önkormányzatok által gondozott városi és községi oktató és nevelő intézetek. De ezekben is az állami irányítás és ellenőrzés biztosítja az állami iskolákkal való egységes szellemet.

A népiskolákra 85,3 millió pengőt frányzott elő a jövő évi költségvetés, 34,3 millióval többet, mint tavaly. A középiskolákra (gimnáziumokra, liceumokra, tanítóképzőkre, polgári iskolákra) 36,5 milliót, vagyis a tavalyinál 12,2 millióval többet. A mezőgazdasági szakoktatás költségei 19 millióra mennek, amiből 17,5 milliót a földművelésügyi tárca vállal. Az iparügyi és kereskedelmi szakoktatás 9,5 millió pengővel szerepel a közoktatásügyi tárca költségvetésében, mihez még az iparügyi minisztérium 400 ezer pengő összegű tétellel is hozzájárult. A közoktatásügyi minisztérium és a többi szakminisztériumok ez összességéből kivethető, hogy a gazdasági irányú szakiskolák tekintetében a kormányzat több ágánál megvan a nagyobb kifejlesztésre irányuló törekvés. Az ipari középiskoláknak olyan fejlődést akarunk adni, hogy azok szervezen bekapcsolódhassanak a műgyememi felső oktatásba. A kereskedelmi középiskolákat pedig a tandíj nagy lecsökkentésével és az iskolák mellett internátusokkal kívánják a magyar faluvidé-

kek gyermekei javára is hozzáférhetőbbé tenni.

Az egyetemekre és főiskolákra a jövő évi költségvetés 35,3 milliót fordít, 15,2 millióval többet, mint tavaly. A kolozsvári egyetem visszaszervezésének rendkívül költségei csak mintegy hatodrészt alkotják ennek a többletkiadásnak. A felsőiskolai oktatás költségeinek ez a megnövekedése, mely egyszerre szinte olyan magasra szökött, mint amennyit a régi típusú középiskolákra fordít az állam, — valami változást jelent a magyar közönség szellemében, mely még egy évtizeddel ezelőtt nagyon a főiskolák ellen hangolódott. A diplomás munkanélküliség azóta elmult, s ma már a főiskolák további kifejlesztésére irányul a közhangulat. Ennek a megnyilatkozása a főiskolai kiadások nagy emelkedése. Még így is a műgyememre nézve általános óhajként hangzott fel a képviselőházban az a kíváncsóság, hogy oda jövőre több beruházás és fejlesztés vár-e, mert az ország jövője megkívánja a mindenirányú műszaki képzettséget. A műgyemem hallgatóinak a száma is túlhalad az ötezen, vagyis a mult évekhez képest megkétszereződött.

2

Meg kell említenünk még, hogy különösen nagy emelkedés mutatkozik a tavalyihoz képest a testnevelési kiadásokban. A tavalyi 1 millió 94 ezer pengő összegű volt ez a tétel, a jövő éviben ötszörösen emelkedik és 5 millió 134 ezerre megy az előirányzat. A testnevelés ügye tehát a régi iskolai felfogáshoz képest erőteljesebb méltatást kap, s a szakiskolai képzés ügyével együtt mintegy olyan megjelenésű, hogy az elméleti oktatás mellett a gyakorlati életre való képzés is megkapta az egyenrangúságot. Azért a tudományos és művészeti célok támogatása maradt háttérben, ezek is a tavalyi 7 millió tétellel a 10 és félmillió tételre emelkedtek.

Az állami iskoláztatási rendszer fenntartásán és fejlesztésén kívül az ország költségvetése természetesen gondot fordít arra is, hogy szellemi érdekeink alapszervezete nemcsak ebből az állami iskolai rendszerből áll, hanem a nép lelkének legállandóbb nevelői az egyházak. Az iskolarendszer kifejlődésében és történelmi megalapozásában is maig élő és ható tényező az egyházak tevékenysége. A lelki nevelés érdemeinek ez szükségének elismerése nyilatkozik meg abban, hogy az egyházak rendszeres állami segélyezést kapnak, másrészt az állam az egyházakat az iskolafenntartásban is akként támogatja, hogy eddigi történelmi szerepüknek megfelelőhessenek. Az egyházak népnevelő hivatásának ilyen két irányban való elismerése abban nyilatkozik meg, hogy a tavalyi 10 millió 902 ezer pengő összegű állam-

segély a jövő évi költségvetésben 19 millió 870 ezer pengőre emelkedik. Ebben az emelkedésben persze nagy része van a felszabadult erdélyi részek egyházi gondjai iránti figyelemnek és méltánlásnak. Azt azonban a képviselőház minden oldalán sérelmezték, s ennek jogosságát maga a miniszter is elismerte, hogy a segédlelkészek és kántortanítók javadalmazásának az elégtelenségén segíteni kell, s hogy az a közeljövő legsürgősebb feladatai közé tartozik.

3

Az egész közoktatásügyi költségvetésnek egyébként nagy jellemzője, hogy az elemi népoktatás költségeit a mult évi 51 millióról 86 millióra emeli, ami 70 százalékos többlet. Ebben az emelkedésben kifejezésre jut, hogy a közoktatásügyi kormányzat a legmélyebb néprétegekig kíván legjobban és legszélesebb kiterjedésben elhatolni. Ezt jelenti a tanyai tanítóság helyzetének külön felkarolása is, valamint az a különlegesen Erdélyre ható előirányzat, hogy az itteni magyar szörványok gyermekei oktatásáról és internátusneveléséről messzemenően gondoskodjanak. A régi alaprétegekbe való behatolás gondja van meg abban is, hogy a falusi tehetséges gyermekek további taníttatását állami ösztöndíjakkal tessék lehetővé. Az iskolán kívüli népművelés ügyét is másfélmillióval ellátással szolgálja a jövő évi költségvetés. Aztán a néptanító munkájának külön megbecsülése nyilatkozik meg abban, hogy a 30 évnél idősebb szolgálatu tanítók közül az új költségvetés 570-et juttat be a VII. fizetési osztályba, a főszolgabírók és vármegyei főjegyzők rangjába.

A közoktatásügyi minisztérium költségvetése tehát olyan anyagi keret a magyar szellemi érdekek javára, hogy annak aránylagos bősége megadja a biztos lehetőséget a nép lelki erőinek és képességeinek a fejlesztésére. Ellenzéki oldalról is elismerték ennek a jelentőségét. Az Imrédy-párt vezérszónoka, Rajniss Ferenc mondotta: „Trianon óta a legnagyobb kultusz-költségvetést tárgyaljuk és szívünkben örülnünk, hogy ilyen nagy ez a költségvetés”. Viszont az erdélyiek oldaláról is jellemző megállapítást tett azok vezérszónoka, László Dezso, mikor a következőket mondotta: „Ennek az ériási nemzeti ügynek a keretét élettel magának a nemzetnek kell kitöltenie s legelsősorban a nemzet intelligenciájának tynult rétegének kell összefognia, hogy a magyar vallási, közoktatási és nevelési keret valóban élettel teljék meg. Ez nem lehet magától a minisztériumtól várni”.

4

Az ország szellemi érdekeinek a szolgálatát igen széles vonatkozással kell megalapozni a belügyi, a honvédelmi és igazságügyi kormányzati ágak is. A belügyi kormányzat erős szociális irányzatot kíván behozni a közigazgatásba, s egyúttal a közigazgatásban a központosítási megszüntetésével és az önkormányzati képességek helyreállításával kíván javítani hatni. Ezzel megindulhat az egészségesebb helyi közönségi szellem tevékenysége, s a helyi bajokban az önépítés, a magun-

kért való gond és tennitűdás keit, hogy kiegyenlítően hatni tudjon. Ez is fejlődés lesz a helyes, célszerű és egymással jobban törődő küzdeni tudás irányában. Népevelés fog ebből is lenni. Népi összetartás a társadalmi közöségérzés elmélyülésére, s több jószág megvalósítására.

Másik nagy népevelés van abban, amit a honvédelmi kormányzat azzal végez, hogy a népet a honért való legnagyobb áldozatkészségre szervezi. Nemcsak a harctereken és egyéb katonai szolgálathoz állók megszervezéséről van szó. A honvédelmi miniszter mondotta a költségvetés tárgyalásakor: „Figyelmeztetem a nemzetet, hogy az anyagi áldozatok mellett, amelyek a haderőnek a háborúra való felkészülését szolgálják, elengedhetetlen a nemzet lelki készsége, amely erőt ad a háború megpróbáltatásainak és nélkülözéseinek önkéntes és szives vállalásához”. Tehát ima a szellemi érdek, mely lelki készséget kíván. De még a háború szempontjain túl is, magában a honvédő társadalmi szervezethez állandóságában olyan életforma van, amely nemcsak külső formát jelent, hanem legfőbb eszményt és belső lelki készségeket is. Ezek adják meg a nemzetnek az életirányt, s nem valami külső irányítások adhatnak neki eszményeket. Ebben a távlatban megláthatjuk, milyen nagy szellemi érdek maga a honvédelem ügye.

Hasonló ehhez az is, hogy a jog és igazság uralma a néplélekben megtalálja a maga szilárdságát és bizonyosságát. Az ország történelmi kiegészülése a folyamata sok jogrendszer összeegyeztetését, sok szétszaktított életviszony helyreállítását teszi szükségessé. Sok mohóság szaladt a zavaros helyzetek kihasználására, amit mind nyugodtabb megfontolásokra kell rászoktatni. Az igazságügyi kormányzatnak valóban történelmi magaslatocon kell állnia, hogy multat és jövőt tudjon összekötni a jog és igazság népszerűsítésével. Ez a munka is népevelés.

Látványos tehát, hogy a belügyi honvédelmi és igazságügyi kormányzati ág is mintegy kiegészítője, továbbfejlesztője és érvényesítője annak a népevelésnek, mely a vallási- és közoktatásügyi kormányzat útján kapja az első megalapozását és intézményes fölépítésű gondozást. Az ilyen értelemben eszmei közösségben álló kormányzati ügyiratokra együttvéve 1148 millió kiadást irányoz elő a jövő évi költségvetés, 383 millióval többet, mint a tavalyi esztendőben. És ez az egész előirányzat felelősségét teszi ki annak a 2202 milliónak, melyet a jövő évi költségvetés az államigazgatásra fordít. Ezen fölül van még az állami üzemek 1054 millió kiadása, s még ezzel együtt is a 3256 millió költségvetés összegéből egyharmadrésszel több az, amivel a szellemi érdekek szolgálata az országos költségvetésben helyet foglal.

Hazaérkezett a pénzügyminiszter

Budapestről jelenti a Magyar Társulati Iroda: Reményi-Schneller Lajos pénzügyminiszter Csizik Béla államtitkár és Balogh Ferenc miniszteri titkár kíséretében hétfőn délután három órakor visszaérkezett Budapestre. A keleti pályaudvaron a miniszter üdvözlésére megjelent a budapesti olasz követség személyzete, valamint a pénzügyminisztérium vezető tisztviselői. A MEP nevében Szabó Gusztáv üdvözölte a minisztert.

Van szerencsém tisztelettel értesíteni a hölgy közönséget, hogy **külföldi elsőrendű angol és francia nődivat szalonomat** Nagyvárdra, **Bémer tér 2 sz.** helyeztem át. Leutolsó divat szerint készítek **saját és hozott anyagokból** ruhákat, kosztümöket és kabátokat. Valamint elegáns estélyi ruhákat. **Eredeti modellek bemutatása.** Kiváló tisztelettel:
Földessy Sándorné
Bémer-tér 2 az Apolló mozgó mellett.

A KORMÁNYZÓ UR JELENLÉTÉBEN

Határtalan lelkesedéssel fogadta Nyiregyháza lakossága a harctérről hazatért lovasdandárt

„Nemcsak a magyar nemzet, hanem a történelem háláját is kiérdemeltétek!” — mondotta hős honvédeinknek a Kormányzó úr

Nyiregyházáról jelentik: (MTI.) A szovjet elleni háboruban résztvevő lovas dandárnak visszatért seregrészeit, a nyiregyházi huszárezredet, valamint a nagyváradit huszárezredet és lovas tüzeosztályt hétfőn délelőtt Nyiregyházán nagyszabású ünnepség keretében fogadták, amelyen a múlt heti gyengélkedésből felgyógyult Kormányzó Úr is résztvevett.

A Kormányzó Úr a Főméltóságú Asszonnyal együtt szemlélet tartott a csapatok felett és átadta a kitüntetések. Ott volt a miniszterelnök a honvédelmi miniszter és Szombathelyi Ferenc vezérezredes, a honvédezőrkör főnöke, az ország polgári és hatonai méltóságainak egész sora és Nyiregyháza lakossága, amely lelkesen fogadta a kormányzóit. A különvonat 10 órakor érkezett a pályaudvarra. A Főméltóságú Úr és kísérete gépkocsiba szállott és elindult a városháza felé. Utjában mindenütt felhangzott az ütemes „Horthy! Horthy!” kiáltás. A városháza előtti emelvényeken elhelyezkedett közönség helyéről felállva várakozott. A mintegy húsz percig tartó szemléte után a Kormányzó Úr újból a városháza elé hajtatott, ahol a honvédekhez és az ország népéhez a következő beszédet intézte:

„Kénytelen voltam csapatainknak parancsot adni az indulásra...”

— *A nyár elején kénytelen voltam csapatainknak azt a parancsot adni, hogy vonuljanak előre, a Kárpátok gerincén túl felváltva területekre és torolják meg azt a galád támadást, amely Kassát és vele együtt egész Magyarországot érte. A súlyos harcokban a régi harci dicsőséghez méltóan állottatok meg helyeteket. Kegyelettel gondolok azokra a vitéz fiatalokra, akik ezekben a harcokban esküjükhöz híven életüket áldozták. A dicsőség ragyogja be emléküket. Ti a motoros seregek sorában lövéstől vigyáztok neki annak az útnak, amelyen őseink egykor hazánkba jöttek. Ti rendet tartottatok területeken, amelyet fegyverrel szállottatok meg. Emberiségesen, magyar módra bántatok a meghódított ellenséggel! Nyitott szemmel láttátok, milyen nyomort*

idézett fel a bolsevista uralom. Láttátok éhezni a világ leggazdagabb termőföldjének népét. Láttátok a mulatókká átalakított templomokat. Láttátok a szennyben és hitetlenségben felnőtt, állati ösztöneikben élő bolsevista ifjúságot. Beláttátok a bolsevista hazugságok függönye mögé. Bár a világ minden kultúrnépe azt látta volna, amit ti. Akkor megérténék, mennyire részszolgátok az emberiség hálójára és csodálatára a német hadsereg, mely magára vállalta ennek a harcnak oroszlanrészét. A lezüllyt viszonyok közé visszavittétek az emberi méltóságot. Ezzel nemcsak a ma-

gyar nemzet, hanem a történelem háláját is kiérdemeltétek.

A beszédet többször szakította meg lelkes tetszésnyilvánítás. Ezután a Főméltóságú Asszony a hazatért két huszárezred zászlóit feldíszítette, majd a Főméltóságú Úr kiosztotta a kitüntetések. Utána Szohor Pál polgármester, majd dr. Soos István nagyváradit polgármester mondott üdvözlő szavakat.

— Ebben az ünnepélyes és boldog pillanatban — mondotta Nagyvárad polgármestere, — minden magyar örömmel üleli keblére azokat, akik dicsőségesen küzdöttek. Nagyvárad is

részt kér az ünneplésből, mert Nagyvárad két csapata is küzdött a magyar nemzet léteért. Nagyvárad, amely erőltetett ütemben igyekszik eltakarítani a romokat és visszazerezni régi helyét, fenntartás nélkül vállalta és vállalja feladatát. Ugyanakkor büszkeség hatja át polgárságát annak tudatában, hogy a magyar nemzet életérdekeiért a bolsevista nagyhatalom elleni harcban, ebben az újkor keresztes hadjáratban, nagy szövetségeseink mellett küzdő honvédkötelékeinkben Szent László városának ezredei is harcolnak a keresztény és emberi civilizáció megmentése érdekében. A Főméltóságú Kormányzó Úr böles gondoskodása folytán hazánk megmenekült a harbar ellenség hódító inváziójától. A harctéren küzdő honvédeink visszatértek a magyar haza ölelő karjaiba, hogy kiki a maga családja körében kipihenje fáradalmait.

Az üdvözlő beszédek elhangzása után díszmenet következett a Kormányzó Úr különkocsijában ebédet látta vendégül a miniszterelnököt és a honvédség legfőbb vezetőit, valamint a hazatért alakulatok parancsnokait. A különvonat a kora délutáni órákban hagyta el Nyiregyházát.

Az Erdélyi Római Katolikus Egyházmegyei Tanács közgyűlése

Előadói jelentés a román uralom alóli felszabadulás első esztendejéről. Ezrekkel több lett a római katolikus iskolák tanulójának a száma

November 20-án tartotta évi közgyűlést az erdélyi római katolikusok önkormányzati testülete, a többszázéves „Katolikus Státus”, melynek szervezeti fejlődéséről érdekes ismertetést közölt a „Magyar Lapok” vasárnapi számában dr. Boga Alajos kanonok, a státus előadója. A testület most kettéosztva működik, mert a délerdélyi római katolikusok részére is az 1932-ben létrejött konkordátum érvénye megmaradt s ez szerint a gyulafehérvári püspök vezetésével az Egyházmegyei Tanács folytatja tevékenységét. A felszabadult erdélyi részben Sándor Imre püspöki helynök, Inczedy-Joksmán Üdön világi alelnök, dr. Boga Alajos előadó és dr. Pap-Jánosy Béla titkár vezetésével folyik az ügyintézés a kolozsvári központból. Az ügyintézésben egyházi és világi tériakból álló igazgatónanács támogatja a vezetőket.

A felszabadult erdélyi részek római katolikus közönségének az elmúlt évben igen fellendült az önkormányzati tevékenysége. Erről terjedelmes előadói jelentés számolt be az idei közgyűlésnek.

A jelentésből kitűnik, hogy a kettéosztott egyházmegye magyar uralom alatti részében 5 fiú-gimnázium maradt meg, mindenik melletti nevelőintézettel. Ezek a főgimnáziumok a következők: a csikszeredei 375 tanulóval (a román uralom alatti létszámnál több 112-vel), a kézdívásárhelyi 190 tanulóval (az előző évinél több 86-tal), a kolozsvári 554 tanulóval (több 181-gyel), a marosvásárhelyi 266 tanulóval (több 154-gyel), a székelyudvarhelyi 352 tanulóval (több 123-mal). Összesen 1724 volt a fiú-főgimnáziumok tanulói száma, vagyis 656-tal több, mint a román uralom alatti előző évben. A tanulók szülői közül 341 volt a falusi kisgazda, 357 a kisiparos, 182 a kereskedő, 521 a

tisztviselő, 323 az egyéb foglalkozású. A tanulmányi előhaladás tekintetében 129 ifju végzett jelesen, 439 jó eredménnyel, 853 elégségesen, 197 egy tárgyból és 106 több tárgyból elégtelen. Az 1941—42-ik tanévre még több a beiratkozottak száma, összesen 2014, vagyis 222-vel több, mint a felszabadulás első évében. Különösen nagy a létszámmelkedés a csikszeredei és a székelyudvarhelyi főgimnáziumokban; mindkét helyen túlnőttek a 400-as tanulói létszámon.

A főgimnáziumok melletti fiúnevelő-intézetben összesen 679 tanuló kapott ellátást. 158 alapítványos, 521 fizető növendék. Új alapítványokat a fiúnevelő-intézetben való ellátás érdekében Kovács Mihály aranyismerészeipvi plebános dr. Fodor Antal budapesti kir. közjegyző (a csikszeredei főgimnázium volt növendéke), Urbán Andor m. kir. főbányatanácsos, (ki két kolozsvári házát és dési ingatlanait ajándékozta az Egyházmegyei Tanács kezelésé alá István-díj-alapnak), Jaross Béla marosvásárhelyi apátplebános, továbbá néhai Bálint Lajos prépost, csiksomlyói főesperes.

A felszabadult erdélyi részekben az Egyházmegyei Tanács kezelése alatt maradt még 8 óvoda, továbbá 132 elemi népiskola 374 tanerővel s 9 leányközépfiskola 108 tanerővel. Az elemi iskolákban összesen 23.043 volt a tanulók száma, 5705-tel több, mint a román uralom alatti előbbi esztendőben. A leányközépfiskolákban 1603 növendék volt, több 364-gyel, mint a román időkben. Az új tanévre, 1940-an iratkoztak be, 237-tel még többen, mint tavaly. A gyermekek szülei közül 319 mezőgazda, 394 kisiparos, 185 kereskedő, 269 tisztviselő és 341 egyéb foglalkozású. Tanulmányi előmenetelben 113 volt a jeles és

kitűnő, 451 a jó, 740 az elégséges, 147 az egy tárgyból elégtelen, 68 a több tárgyból elégtelen. Az Egyházmegyei Tanács leányközépfiskolái a következők: a kolozsvári Marianum főgimnáziuma, felsőkereskedelmi iskolája, polgári iskolája és tanfőnököképzője, a diótrói polgári iskola, a dési, gyergyószentmiklósi, marosvásárhelyi polgári leányiskola és a százrégeni gimnázium.

Az Egyházmegyei Tanács Marosvásárhelyen tanítóképzőt tartott fenn, melynek az 1940—41-ik tanévben 56 növendéke volt; ezek közül 14-en lettek tanítói képesítő vizsgát. Az erdélyi római katolikusok önkormányzata még két évfolyamos gazdasági iskolát is tartott fenn Kézdívásárhelyen, Radnóton is volt hasonló iskola, de Radnót román területre szakadt át s így az ottani gazdasági iskola sorsa bizonytalan. A kézdívásárhelyi iskolában 53 volt a tanulók száma; ezek közül kitűnő vizsgát tett 8, jeles eredményűt 27, jó eredményűt 18 tanuló.

Az Egyházmegyei Tanács 1935 óta Tanoncsothont is tart fenn Kolozsváron, hol a múlt évben 60 iparos-tanuló kapott elhelyezést.

Az Egyházmegyei Tanács kezelésében maradt vagyoni javak a kolozsvári Szentegyházutcai palotásorok, az ottani Központi-szálloda s még néhány kisebb épület. Mezőgazdasági birtoka van Apahidán, Kolozsmonostoron, erdőbirtoka Váralmásán és Bács községben. A mezei és erdei birtokok területe a román kisajuttatás után mintegy 2000 holdnyi. Az Egyházmegyei Tanács pénzalapokat is kezel, de ezekről Erdély kettészakítása miatt nem lehetett még egységes áttekintést kapni, s így ezek számadása nem is szerepelt az előadó jelentésében.

Frenozel Sándor

tükör és üvegcsiszoló

Tábla-üveg nagy raktár
Olcsó ablaküvegezés

Képkerekezés
Nagyvárad, Szt. János utca 48.
Telefon: 19-13

Casinó filmszínház Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon 19-48.

Metro Goldwen világfilm. November 19. premier november 19. 2 órás kacagó hullám. 2 órás nevető orkán.

„LA CONGA“ A szezon legvámabb filmje.

Főszereplők: Mickey Rooney, Judy Garland, Paul Waterman zenekara. HIRADO.

Felhívás! November 19-től előadások kezdete: november 19-től Felhívás!

Hétköznap: 3, 5, 7, 9 órakor.

Vasárnap: 1/4 2, 1/4 4, 1/4 6, 1/4 8, 1/4 10.

Első előadás mérsékelt helyárak 50, 70, 1 p.

Történelmi jelentőségű

feladatokat old meg a megszállt keleti területekre kinevezett birodalmi minisztérium

Berlinből jelentik (NTI): Illetékes német helyről közlik, hogy mértékadó politikai körökben hétfőn este a sajtó képviselői előtt teljesen újszerűnek és történelmi jelentőségűnek nevezték a megszállt keleti terület részére most létesített birodalmi minisztérium feladatait. Hangsúlyozták, hogy ezeket a területeket a bolsevizmus alól való felszabadításával új élet alapvetésével kell rendezni. A nemzetiszocialista Németország teljesen tudatában van feladata nagyságának. Az új minisztérium székhelye Berlinben lesz. A keleti területeken további birodalmi bizottságok szervezésével kell számolni. (MTI)

A Deutsche Allgemeine Zeitung „Kelet mint súlypont“ cím alatt közli Winschuh közgazdasági író tanulmányát, mely a keleti kérdés eljövendő megoldásáról szól. Az író abból indul ki, hogy a bolsevista nagyhatalom megsemmisítésével Németország és Európa kapuja előtt új nagy telepítési, gyarmatosító és beruházásra alkalmas terület nyílik meg a szárazföld termelési és szervezési fölségeinek, valamint a túlnépesedés levezetésére. Winschuh Európa súlypontjának keletre való áttolódásában Európának a többi világrésztől való felszabadulását látja Németország nem tudja és nem is akarja keletet egyedül kihasználni. Keleten az európai erőknél éppen olyan felvonulása fog megkezdődni, mint egykor az Ujvilágban Délamerikának és Északamerikának a fehérbőrűek által történt megszállása alatt.

Keleten európai olvasztótégelyek fognak keletkezni és új gyarmatosító nemzedék fog felülni, amely férfias keménységű ifjúságot ad a fardának bélyegzett Nyugatnak. Amerika meghódításával ellentétben ez a felvonulás nem vallásos misszió és nem az arany utáni éhség jegyében fog lefolyni, hanem körültekintő és szabályozott tervszerűséggel.

Winschuh szerint három dolog fogja az új Európát nyeregbe segíteni, a bolsevizmus elleni közös hadviselés, a brit tengerzár és Amerika európaellenes feszültsége. Az Amerika és Európa közti feszültség még akkor is sokáig fenn fog állni, ha az első két „bába“ eltűnik. Európának egyenesen szüksége van erre a feszültségre, hogy egységes legyen és hogy új alakját kifejlessze.

Mert feltéve — folytatja Winschuh — hogy a háború gyorsan befejeződik és újra megindul a kereskedelem és a hajózás, sok európai ország biztosan ismét szívesen visszaesne a tengerentúli való gazdasági függés állapotába. A Keleten előtűnik álló

hatalmas feladatok évtizedekre munkát tudnak adni Európa tevékeny gazdasági országainak és a tágas keleti térséget nemcsak ezek az országok fogják forrasztani, hanem az a maga részéről is alakítja az embert Winschuh ezzel kapcsolatban nem tartja indokoltnak egyik stockholmi nemzetgazdászok abbéli felelőmél, hogy egy német felső réteg a keleti térségben csak elorozzosodni tudna. Ezt a veszélyt — véli Winschuh — ki fogjuk tudni küszöbölti. Az sem lesz lehetséges, hogy a szovjet államformának esetleg visszahatásai mutatkozzanak. Természetes dolog — írja Winschuh, — hogy a szovjet üzemek és birtokok, amelyek ott az ál-

lamhoz tartoznak, a keleti térség meghódítása után szintén az állam kezébe kerülnek.

Azonban a keleti birtokviszonyoknak és üzemgazdasági kezdeményezéseknek későbbi tagolása igen jelentős lesz. Winschuh ezzel kapcsolatban emlékeztet az állami vagyon magántulajdonná tévésének egymásbkapcsolódására és a birodalom adósságmentesítésére. Ilyen módon milliárdos értékeket lehet mozgósítani.

Winschuh azzal a megjegyzéssel fejezi be cikkét, hogy ilyen hatalmas gazdasági építő és szervező munka a győzelem után is háborúhoz hasonló erőfeszítést kíván. A háború előtti uraskodáshoz nem lehet többé visszatérni. A keleti kérdés megoldásának sikere mindenekelőtt szállítási kérdésként, a keleti nagy területi szállítási nehézségeinek legyőzésével a Keleti- és a Fekete-tenger és ezzel a Földközi-tenger is egyenesen utjászúttá válik. (MTI)

díg is sokat dolgoztak. Jelenleg a gázcsöveket szerelik. Ha a munka a mai ütemben halad, akkor három hét múlva teljesen kész lesz a laboratórium. A laboratórium most tej- és tejtermékek vizsgálatát végzi. A laboratóriumhoz kinevezett Kotsis Géza vegyész-mérnök, fővegyszerbe-telegése miatt beadta nyugdíjaztatása iránti kérvényét.

SPORT

Nagyváradai vívók sikeres szereplése a BEAC „golyák“ versenyén

Szántay János II. 59 induló között első lett

A napokban zajlott le Budapesten a BEAC „golyák“ versenye, amelynek keretében a főváros főiskolai kardforgatói mérték össze erejüket. A mezőny rendkívül népes volt, amennyiben 59 vívó indult a rendkívül érdekes és izgalmas küzdelmeket nyújtó versenyen.

A versenyt meglepetésszerűen „vidéki“ vívó és pedig a nagyváradai Szántay János II. nyerte — fölényesen.

Szántay János II. győzelme azok között, akik képességeit ismerik, nem kelt meglepetést. A rendkívüli küzdőképességű, gyors és technikás vívó az utóbbi esztendőben egyik legjobb versenyvivója volt a Nagyváradai Sport Egyletnek s kétségtelen bizonyítékát adta annak, hogy rövidesen edesapja Szántay János I. számos országos verseny győztese, Szatmár város és az NSE örökös kardvívóbajnokának nyomába lép.

Szántay János II. első nagy eredményét akkor érte el, amikor két év előtt a román nemzeti bajnokság döntőjébe jutott és nyolcadik helyezést ért el. — Ezt a szép eredményt rövidesen újabb jelentős siker követte: Szántay János II. ugyanis ez év júniusában megnyerte a KISOH országos kardversenyét.

Szántay Jánoson kívül egyébként egy másik váradai vívó, a fiatal Csanda Endre is kitűnően szerepelt a BEAC versenyén, bár a nagy „konkurrenciában“ csak a középdöntőbe sikerült verekednie magát. Bizonyos, hogy ez a két fiatal vívó Várad vívósportjának még sok érdemet szerez.

Kizárják az unitárius egyháztanács tagok közül az áttért zsidókat. Kolozsvárról jelentik: (MTI) Az unitárius egyház főtanácsa most folyó ülésén elfogadta azt az indítványt, amely szerint az olyan egyháztagok, akik az 1939. évi IV. tc. értelmében zsidóknak tekintendők, szavazati joggal az egyház életében nem bírnak és egyházi tanácsagokká nem választhatók az unitárius egyház kebelében.

Női kabátok és bundák
szébbnél-szebb kivitelben
HEVESINÉL
Hlatty Endre utca 8.

A Nagyváradai Kereskedelmi Csarnok közleménye:

A M. Kir. Mértékhitelítő Hivataltól a következő átiratot kaptuk: Felhívjuk mindazon feleket, akik Nagyvárad I, II. és VIII. a Körös jobbpartján fekvő városrész (Olaszi) kerületében laknak és a közforgalomban mértékeket és mérőeszközöket használnak, hogy az alábbi időrend szerinti sorrendben mérték és mérőeszközöket feltétlenül mutassák be időszakos hitelesítésre a M. Kir. Mértékhitelítő Hivatalnál (Hitler Adolf-utca 24. sz.)

Figyelmeztetjük az érdekelteket, hogy ennek elmulasztása az 1907. évi V. t. c. súlyos pénzbüntetés kiszabását és a mértéktárgyaknak elkobzását rendeli el.

Jelen felhívás azokra nem vonatkozik, akiknek mértéktárgyai az 1941.

évi hitelesítési bélyeggel már el vannak látva.

A név kezdőbetűje:	A bemutatás ideje:
A, B, C	1941. nov. 24. d. e. 8—13 óra
D, E, F	1941. nov. 26. " "
G, H, I, J	1941. nov. 28. " "
K, L, M	1941. dec. 3. " "
N, O, P	1941. dec. 5. " "
R, S	1941. dec. 10. " "
Sz, T, U	1941. dec. 12. " "
V, W, Z	1941. dec. 15. " "

A város III, IV, V, VI, VII és IX. a Körös balpartján fekvő városrészen, a hitelesítések 1942. évben lesznek megtartva.

Nagyvárad, 1941. november hó 17-én.

Mihók Mihály s. k.
a hivatal főnöke.

Rövidesen teljes üzemmel fog dolgozni a mezőgazdasági vegykísérleti állomás

Nagyvárad. Saját tud. Munkatársunk megkérdezte Motusz Jenő vármegyei fővegyszer a mezőgazdasági vegykísérleti állomás jelenlegi hely-

zetéről. Motusz Jenő kérdéssünkre a következő felvilágosítást adta

— A vegykísérleti laboratórium felszerelése teljes erővel folyik. Már ed-

Belvárosi mozgóban

Akit elkap az ár

Új utakon járó nagy magyar film.
Simor E., Földényi L., Hidvéghy V.,
Pethes S.

Tel. 13-51. Korona Filmszínház Kossuth u. 1

Címzett ismeretlen

Bus Fekete László kiváló magyar vígjátéka, melynek eseményei a gyönyörű magyar tengeren a Batatonon és hangulatos vidéken játszult.
Agai I., Ráday I., Vaszary, Kabos.
Vasárnap d. e. 11 órákor matiné.

Mezey Mária, Hidvéghy Valéria és Jávor Pál legújabb merész témájú filmje

LÁNGOK

Bemutató szerdán az Apollóban

Kedden utoljára: BIZSU

H I R E K

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

NAGYVÁRAD,

SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.

Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 30 félévre 15, egy óra 2.50 pengő
Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 72301.

Kéziratokat nem adunk vissza.

A HERCEGRIMÁS LÁTOGATÁSA KASSÁN. Kassáról jelenti a MTI: A bíboros hercegrímás kedden délben Kassára érkezik, ahol három napot tölt és meglátogatja a katolikus intézményeket. Csütörtökön Lászlóra utazik, ahol a premontréi rendet látogatja meg. Pénteken tovább folytatja útját Nyiregyháza felé.

KORMÁNYZÓI ELISMERÉS DEBRECEN POLGÁRMESTERÉNEK. Budapestről jelenti a MTI: A Kormányzó Úr a honvédelmi miniszter előterjesztésére megengedte, hogy a honvédelmi igazgatás érdekében kifejtett értékes és eredményes munkálkodásáért Kölcsey Sándor dr., Debrecen város polgármesterének és ifj. Dömsödy Imre, Debrecen város tanácsnokának elismerését tudtúl adják.

A FŐISPÁN ÉS A POLGÁRMESTER GROSS KÁROLY KIÁLLÍTÁSÁN. Nagyvárad. Saját tud. Dr. Hlatky Endre főispán és dr. Soós István polgármester meglepetésként Gross Károly képkivételét, amelyen hosszabb ideig tartózkodtak. Néhány szép torockói képet meg is vásárolták a város számára, azonkívül megbízást adtak Gross Károlynak, aki főként városlépcsők festésében kiemelkedő, hogy Nagyvárad néhány szép, nevezetes részletét fesse meg Nagyvárad elismeréssel volt úgy a főispán, mint a polgármester Gross Károly állandó jellegű művészeti szalonjáról, amely lehetőséget nyújt arra, hogy komoly művészek munkáit érvényre juttassa és a közönség számára olcsó áron hozzáférhetővé tegye.

Sikkasztó segédjegyző a törvényszék előtt. Nagyvárad. Saját tud. Zsák József érabrányi segédjegyző, a tél folyamán 14 esetben jogtalanul pénzeket vett fel a körjegyzőséghez tartozó falvakból és ezzel csak hosszú hónapok után számolt el. Hivatali sikkasztás miatt 2 hónap óta vizsgálati fogságban ül. Ügycet kedden tárgyalta a törvényszék, midőn a vádlott súlyos betegségével védekezett és emiatt nem volt ideje a pénzzel elszámolni. A pénzt, állítása szerint, orvosra és gyógyszerre költötte. A törvényszék lapunk zartáig még nem hozott ítéletet.

Beszakadt a jég és vízbefulladt egy gazdálkodó. Nagyvárad. Saját tud. Biharószegről jelentik: Kedden délelőtt Jakab Imre 36 éves gazdálkodó a Beszény ér jegén akart áthaladni, miközben a vékony jég alatta leszakadt s a szerencsétlen ember a vízbe fulladt. Miután büntény nem forog fenn, az ügyészség megadta a temetési engedélyt.

November 25-én kezdődik a légiótalmi házparancsnokok kiképzése. Nagyvárad. Saját tud. A nagyvárad-i légiótalmi házparancsnokok kiképzése megkezdődött, igen sok bérházban nőket bíztak meg a háborús időkben olyan fontos és felelősségteljes tisztséggel. A házparancsnokok és parancsnokhelyettesek kiképzése november 25-én kezdődik és december 3-ig tart. A kiképzés a Légiótalmi Liga helyiségében történik, megfelelő szakemberek által.

A NAGYVÁRADI ÁRPAD LŐVÉSZ EGYESÜLET szerdán, 19-én este 8 órai kezdettel tartja a szokásos bajtársi összejövetelét. Az estét színes hangulatos műsor fogja betölteni. Tartsa minden lövészbajtárs kötelezettségének a pontos megjelenést. Haza-fias üdvözléssel. Rendezőség.

Kijelölték a tűzifanagykereskedőket. Nagyvárad. Saját tud. A közellátási minisztérium hozzájárulása alapján megtörtént a tűzifanagykereskedők kijelölése. Ezek a következők: Rimanóczy László, Jeney Rezső, Jeney Sándor, Ertsey Zsigmond, Lengyel Endre és Palios László.

JANUÁR 12-ÉN TÁRGYALJAK LYONBAN A HÁBORUS BÜNÖSÖK BÜNPERÉT. Vichyből jelenti a MTI: A lyoni törvényszék január hó 12-re tűzte ki a háborus bűnösök perének főtárgyalását.

Megnyit a belügyminiszteriumban a nyolcadik továbbképző tanfolyam. Budapestről jelenti a MTI: Ma délelőtt nyitották meg a VIII. közigazgatási továbbképző tanfolyamot a belügyminiszteriumban. A megnyitóbeszédet vitte Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter mondotta. Utána az igazságügyminiszter tartott előadást. A magyar magánjogi törvénykönyv tervének gyámügyi vonatkozásai címmel. Végül Kolozsvári Bálint egyetemi tanár tartott előadást. A tanfolyam két hétig tart és délelőtt, valamint délután lesznek az előadások.

Ujjáalakult Kolozsváron a Szinpartoló Egyesület. Kolozsvárról jelentik: A Szinpartoló Egyesület most tartotta ujjáalakuló gyűlését. Elnökké újból dr. Jelen Gyulát választották meg. Az elnökségben a város minden társadalmi rétege képviselve van.

Kalmár László a Halálos tavasz, Tóparti látomás és Dankó Pista szeniális rendezőjének újabb, merész témájú filmje

LÁNGOK

Főszerepben:

Az asszony: MEZEY MÁRIA, aki mostohalányával küzd, harcol a férjéért.

A mostohalány: HIDVÉGHY VALÉRIA, ki megakarja menteni szerelmét, apja nyugalomát és mostohaanyja becsületét.

A férj: KISS FERENC, a jóhiszeműség és a bizalom tudatlanságában él a lángoló problémák keresztútjában.

A férfi: JAVOR PÁL, aki a 2 nő perzselő szerelmének gyújtópontjában áll. Szeretné megmenteni saját életét, barátja házaságát, az asszonyt és a romantikus kislányt.

Bemutató szerdán az APOLLOBAN.

Felmentette a törvényszék a volt betegsegélyező lopással vádolt alkalmazottját. Nagyvárad. Saját tud. Pintye László ujjalotai lakos a visszacsatolási alkalmával, mint akkori betegsegélyező alkalmazott dr. Suroiu főorvos lakásán tartott nagyértékű laboratóriumi felszereléshez jutott, ami a betegsegélyező tulajdonát képezte. A jogtalanul elvett gyógyszerek és laboratóriumi készülékek miatt eljárás indult ellene s az ügyben elnapolás után, kedden tartotta meg a törvényszék büntetőtanácsa a főtárgyalást. Pintye László igazolta, hogy abban a tudatban vásárolta a láda holmit, hogy azok az orvos magántulajdonát képezte. Hogy a láda alján egyéb értékek is vannak, arról nem tudott. A törvényszék végül is a vádlottal szemben felmentő ítéletet hozott.

Kolozsváron hatósági mézszárszékek létesítését tervezik. Kolozsvárról jelentik: A hus és zsirellátás nehézségeit Kolozsvár közönsége is megérzi. Ezért a Kincsesvárosban most az az életrevaló terv merült fel, hogy a város létesítsen hatósági mézszárszékeket, melyekben háziüzemben feldolgozott hús-neműeket árusítsanak. Ezt a tervet Kolozsvár városa is életrevalónak tartja s lehetséges, hogy a városi húsüzemeket rövidesen felállítják Kolozsváron.

ADOMÁNYOK. Újv. Pataki György-né részére Szent Antal nevében 2 p. Isten nevében 4 pengő. Jézus szent szíve nevében 2 p. Bor hácsi részére Jézus szíve nevében 2 pengő érkezett szerkesztőségünkbe. Bor hácsinak átadtuk a 2 pengőt. A Pataki György-né részére érkezett összegeket szintén rendeltetésük helyére juttattuk. Imre Piroška állami tanítónő 2 pengőt küldött Pataki György-né részére.

GAMELIN ORBÁNCBAN MEG-BETEGEDETT. Vichyből jelenti a MTI: Mint illetékes francia helyről közlik, Gamelin, a francia hadsereg volt főparancsnoka akit néhány nappal ezelőtt a francia állam megtorló intézkedései folytán Pourtaletbe szállítottak, orbáncban hirtelen súlyosan megbetegedett, úgyhogy kórházba kellett szállítani. (MTI.)

A KÖZGYŰJTEMÉNYEK ORSZÁGOS FELÜGYELETE ALÁ HELYEZTEK A VÁROSI KÖNYVTÁRT. Nagyvárad. Saját tud. A kultuszminisztérium értesítette a városi könyvtárt, hogy a közgyűjtemények országos felügyelete alá helyezte. A kitüntetészámba menő eseményt Hóman Bálint kultuszminiszter levélben közölte dr. Soós István polgármesterrel. A jövőben tehát az állam fog gondoskodni a könyvtár szükségleteiről és kiegészítéséről, valamint államségélyt is igényelhet.

HIRTELEN MEGHALT UDEŰ NEMET VEZÉREZREDES. Berlinből jelenti a MTI: UdeŰ vezérezredes egy új harciszekér kipróbálása során olyan súlyos baleset érte, hogy kórházba szállítása közben belehalt sérülésébe. A Führer elrendelte, hogy az elhunyt tisztet állami temetésben részesítsék. A világháborúban 62 légi harcban sikeresen szerepelt vadászpilóta kiváló teljesítményének és a légierő kiépítésében szerzett halhatatlan érdemei elismeréseként a Führer azzal tüntette ki UdeŰ vezérezredesét, hogy a huszonharmadik vadászszázadot róla nevezték el.

A vasárnapi dalosünnep elé

Mind nagyobb arányokban bontakoznak ki Karcag és Nagyvárad két kitűnő dalosegyesülete vasárnapi hangversenyének körvonalai. Ünneppé avatja az estét, hogy a vendégdalkör nyílt színen való közönséget dr. Bánáss László c. kanonok, a „Bihari Daloskerület” elnöke, a Nagyvárad Magyar Dalkör örökös díszelőke vállalta, de ünneppé öhajítja avatni a hangversenyt Nagyvárad iparos társadalmi is forróvá és hangos-sikerűvé varázsolván a kiváló karcagi iparos-dalososok első váradai fellépését.

Mint értesülünk, a Karcagi Iparos Dalkör hasonló figyelmességének viszonzásaként, koszorút helyez a várad Országzászló talapzatára. 1 órákor közös dalosbéd. 8 órákor közös dalosvacsora a Ref. Kulturpalotában. Ugy az ebédre (2.70 P.), mint a vacsorára (1.20 P.) jelentkezőket minden este 8 órától elfogad a Magyar Dalkör tájkársága. (Sal Ferenc-utca 9. sz. Magyar Ház.)

A hangverseny pontosan 6 órákor kezdődik a Ref. Kulturpalotában. Hangverseny után tánc zárórág. Jegyek egy és két pengőz árban előre válthatók a Rálóczi-uti Papp drogériában.

A dalosünnep műsora egyébként a következő: Jellegjéj és a Hízkekgvet éneklő a két énekkar. Üdvözlések. A zászlók felállítására. A jubileumi érmek kiosztása. Thern: Dalosünnep. Előadja a „Karcagi Iparos Dalárda”. a) Lányi Viktor—Petőfi: Szülőföldemen; b) András Ede: Mintatúr szerenád; c) Két világhíres kánon. Előadja a „Nagyvárad Magyar Dalkör.” Magyar dalokat énekel zongorakísérettel: Szabó Zoltán. Strauss: Daloskedv. Polka. Előadja a „Karcagi Iparos Dalkör.” Zongorán kíséri: Horváth Béla. Szünet. Lányi Ernő: Száraz földből virág nem kél... Előadja a „Karcagi Iparos Dalárda.” a) Liszt: Szerelmi álmok. 3. sz., b) Gaál: III. magyar rapszódia. Zongorázza: Horváth Béla. Huber: Fohász. Előadja a „Karcagi Iparos Dalárda.” Kurucz János: a) Hervadó rózsák közt., b) Dr. Hlatky Endre: Az én falumban... Zongorakísérettel éneklő: Czeglédy Ilonka énektanár. Strauss: Kék Duna keringő. Előadja a Nagyvárad Magyar Dalkör. Zongorán kíséri Czeglédy Ilonka. Himnusz. Éneklő a két énekkar.

A bünygyi nyilvántartóba kerülnek a zsidó ügyekben elítéltek nevei

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Az igazságügyminiszter és a belügyminiszter együttesen rendeletet adtak ki, amely szerint a zsidók közéleti és gazdasági térfoglalásának korlátozásáról szóló törvény megszegése miatt hozott ítéletek esetében a királyi ügyészségek, illetve első fokon hozott ítélet esetében a rendőri büntető bíróságok az ítéleteket tekintet nélkül arra, hogy azok elzárásra vagy pénzbüntetésre vonatkoznak és az ítéletet végrehajtották, vagy annak végrehajtását felfüggesztették, az ítélet jogerőre emelkedése után kötelesek minden elítéltről nyilvántartó lapot kiállítani és az országos bünygyi nyilvántartóhoz felterjeszteni.

Négyévi fegyházra ítélték az asszonyvásári anyagylkost

Nagyvárad. Saját tud. Hétfőn egész napon át tárgyalta a nagyváradai törvényszék Kopis Sándor asszonyvásári földműves ügyét. Mint ismeretes, Kopis Sándor édesanyját ölte meg és ezért kellett felelnie a törvény előtt.

A nagyváradai törvényszék, mint jelentették, hétfőn délután 5 órára tűzte ki az ítélet kihirdetését, de erre csak este 7 órakor került sor. Az ítélet szerint a törvényszék Kopis Sándort halálra ítélt súlyos testisértésben találta bűnösnek s ezért négy évi fegyházbüntetésre ítélt. Indokolásában kimondotta, hogy az előre megfontolt szándékból semmi adat nincs s az enyhítő körülményekbe betudta a bíróság azt, hogy az áldozat betegesen ideges természetű volt, viszont a vádlottnak kötelessége lett volna az anyai támadás elől kitérni. Súlyosbító az a körülmény, hogy a büntényt a vádlott anyjával szemben követte el. A vádlott hosszasan gondolkodás után védője tanácsát meghallgatva, felebbezett, mihez a védő is jogi érvekkel csatlakozott, de felebbezett az ügyész is súlyosbításért.

FÖLDRENGÉS LARISSZABAN. Szófiából jelentik: (OFI) Ideérkezett értesülések szerint vasárnap éjjel erős földremlések voltak érezhetők Larisszában. (MTI)

Hol lehet erdélyi nyeménykötvényt jegyezni?

Néhány napja csak, hogy hírül adtuk az erdélyi nyeménykötvények jegyzésének közeli megindulását és máris olvasóink egész serege fordult hozzánk a kérdéssel: *hol lehet erdélyi nyeménykötvényt jegyezni*. Az élfak érdeklődés könnyen megérthető hiszen

olyan akcióról van szó amely egyrészt jól kamatozó, kitűnő tőkebefektetést jelent, másrészt hatalmas pénznyeményekkel kecsegteti a szerencsés kötvénytulajdonosok tízezreit.

Közele 26 ezer nyeményt sorolnak ki, köztük egész sereg millió háromnegyedmillió és félmillió forintnyeményt is.

A jegyzés, mint már közöltük, november 24-én kezdődik és december

23-ig tart. Az első húzás január 2-án lesz. A jegyzési helyek a következők:

A Pénzügyi Központ kötelekbe tartozó összes pénzügyintézetek az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelekbe tartozó hitelszövetkezetek a „Szövetség Gazdasági és Hitelszövetkezetek Központja” Kolozsvár és annak tagszövetkezetei, a Hitelintézetek Szövetkezete, a postahivatalok és postaiügynökségek mint a m. kir. Postatakarékpénztár közvetítő hivatalai, a Hangya Szövetkezet és annak tagszövetkezetei és az osztálysorsjegy főárusítók a Magyar Bankárok és Értékpapír Kereskedők Országos Egyesületének tagjai és végül a nagyobb forgalmú dohánnyárudák.

Mint már közöltük, háromféle kötvény van: 200 pengős egész, 100 pengős fél és 50 pengős negyed kötvény.

SZÍNHÁZ

Színházi iroda közleményei:

— **Beskereki menyecske**, az őszi szegzon slágere kedden este egységes-filmes helyárral kerül színre.

— **Második féldő**. Izgatottan várja az egész város, főleg a sport rajongók hada a szerdai bemutatót. A színház különös gonddal készül a szegzon első eredeti bemutatójára. Az igazgatói iroda napok óta olyan, mint a hangyaboly. Szerzők, rendezők, díszlettervező és festő, karmester és az érdeklődők tömege ostromolja az irodát. Mindenki kíváncsi az immár európai hírnévnek örvendő Nac ünneplésére. Mert az lesz ez a mulatságos sport operett. A darab különben is kitűnő, a zene fülbemászó. A Nac induló az ország slágere lesz rövidesen. A Második féldőben jőformán az egész társulat játszik. Jurik Julesi, Majthényi Gabi, Delly, Sármas, Márky, Kozma, Solymossy, Barys, Berengh, mind a leghálásabb feladatokhoz jutottak. Ilyen kedvvel és ambícióval még nem készültek darabra, mint a Második féldőre. Jegyek a két előadásra, páholy és zsöllye kivételével még kaphatók a pénztárnál. — A zongora szobában a Nac itthonlövő játékosai szorgalmasan tanulják a Nac

indulót. A külföldről haaztérők már tudják és bizonyára vigan fujják hazafelé a vonatban is. — Szerdától egész héten minden este: Második féldő.

— **Négy asszonyt szeretek** csütörtökön délután egységes helyárral.

HETI MŰSOR:

Kedd este 8 órakor: **Beskereki menyecske**.

Szerda este 8 órakor: **Második féldő**. Csütörtök este 8 órakor: **Második féldő**.

Csütörtök délután 4 órakor: **Négy asszonyt szeretek**.

Pénteken este 8 órakor: **Második féldő**.

Szombaton este 8 órakor: **Második féldő**.

Vasárnap délután 4 és este 8 órakor: **Második féldő**.

Hétfőn este 8 órakor: **Fiatalság boldonság**. (Népművelődési előadás).

— **A jövő héten ünnepli meg a színház Katona József emlékét**. A jövő hét szerdáján ünnepli meg a Szigligeti színház Katona József emlékét. Ebből az alkalomból előadják Tabéry Géza régi szép darabját, a Kolozsvári bált, amelyet a Janovics éra idején már nagy sikerrel játszottak.

Megkezdődnek a népművelési előadások.

A városi Népművelési Bizottság által rendezett tanfolyamok november 17-én kezdődnek.

A különféle tanfolyamokra beiratkozott hallgatók azon a művelődési telepen (iskolában) jelentkezzenek, amelyen beiratkoztak.

Az összes tanfolyamok *Széchenyi és a nemzeti politika alapjai* című ünnepélyes előadással kezdődnek. Ezen az előadáson a népművelési helyi felügyelők felolvassák a beiratkozott hallgatók névsorát, és kihirdetik az előadások heti és napi órarendjét.

A tanfolyamokra való beiratkozásokat a Népművelési Bizottság meghosszabbította november 22-ig.

A pótbemutatók naponta d. u. 5-6 óra között a hirdetőseken közölt művelődési telepeken (iskolákban) esz-

közöltetnek. Minden hallgatónak érdeke, hogy a megnyitó előadáson részt vegyen, ne hogy a szükséges tájékoztatástól elessék.

Nagyvárad thj. város

I. foku iparhatósága

HIRDETÉS

Hatvani Sándor, Rác Mihály-u. 13. sz. alatti lakosnak a Kolozsvári-u. 5. szám alatti telken faterlep, felállítható céljából az elsőfoku iparhatósághoz benyújtott kérelme és az 1884. XVII. tc. 27. §-a alapján a helyszíni tárgyalást 1941. év november hó 19 napján délelőtt egynegyed 10 órára tűztem ki.

Erről a kérdéses telek körül lakó szomszédokat, általában a közönséget azzal a felhívással értesítem, hogy mindazok, kik a tervezett telep ellen bármilyen kifogást akarnak tenni, azt az elsőfoku iparhatóságnál (Városháza II. em. 16. sz.) a tárgyalás napjára írásban, a helyszíni tárgyaláson pedig szóval előterjeszthetik.

Nagyvárad, 1941. évi október hó 21-én
Dr. Varga László s. k. tanácsnok.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés szavanként 14 fillér, Álláskeresőknek 25 százalék engedmény

Lakás

Butorozott szobát keres urileány, kereszény családnál. Címek beadandók Gielné, Baassa-tér 9. 717

Hevesi sütőtök 30 fillér Juresáknál, Nagypiac-tér. Telefon 11-96. 739

Butorozott vagy üres szobát keresek jobb családnál azonnalra „Pontos fizető” jellegre a kiadóba. 736

Adás-vétel

Férfiruhákat, használtakat legjobban vehet és eladhat Molnar hasznátruha üzletében. Bémer-tér 1. (udvarban). 566

Aranyat, briliáns, ezüstöt magas aron veszek. órák, ákszert javítok. Gyenge István ékszerész. Rakóczi ut 19. 737

Jókarban lévő péküzlet Biharugrán, haszonbérbe kiadó. Érdeklődni lehet Makai József, Komádi. 740

Briliánsért, régi ékszerért magas arat fizetek. Tarján ékszerész, Rakóczi-ut 8. (Széchenyivel szemben). 738

Gyönyörű breitschvanz perzsabunda eladó. Cim a kiadóban. 737

Aranyat, ezüstöt napi aron veszek. Fiszay órák és ékszerész. Nagyvárad, Rakóczi-ut 6. 738

Különféle

Értesítés! A volt cs. és kir. haditengerészek fontos értekezletre szivaskedjenek megjelenni a csoport megalakítás miatt vasárnap délelőtt 11 órakor a Széchenyi házban, Rakóczi-ut 13. sz. A megbízó vezető. 741

Érettségizett magyar keresztény irodagyakorlatot keresek. Ajánlatokat a kiadóba „Szállitványozás” jellegre. 734

Gyakorlott fiatalember, szobainasnak ajánlkozik. Ritoók Zsigmond-u. 18. Bereczki Dániel. 738

KIADÓTULAJDONOS:

szent László-nyomda R. T.

Fő- és felelősszerkesztő:

Dr. Paál Árpád

Felelős kiadó:

Dr. Scheffler Ferenc

a szent László-nyomda R. T.

Készült a szent László-nyomda r. t. körforgógépén. Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. szám

Az árváknak segítség! Magunknak nyereség!

Vegyünk részt a

10.000 pengős jótékonycélu tárgysorsjátékon

egy sorsjegy ára **csak 50 fillér!!!**

A „Nagyvárad Róm. Kat. Egyházközség Asszonycsoportja” a szent Monika-közösség rendezi az árvák és egyéb jótékonyági célok javára.

Nyereménytárgyak:

Sil-bunda, ezüst róka, férfi kerékpár, rádió, és számtalan más értékes, szép holmi, többek között több méter tűzítára utalvány. — Láthatók: a »Hangya« főutcai üzlet és a »Del-Ka« cipőüzlet kirakataiban

JEGYEK KAPHATÓK:

Idegenforgalmi hivatal (Rakóczi-ut) Hegedüs gyógyszertár Szent István tér 1.

Hegedüs dohánnyüzlete, Rakóczi-ut 4. szám.

Kiss István bőrárkereskedés, Rakóczi-ut 3.

Tompa Ferenc üveg- és porcellánkereskedés, Rakóczi-ut 5.

„Hangya” főutcai üzletében

Papp Károlyné „Központi” illatszertár

Besting cukrászda, Rakóczi-ut 12.

Húzás: december 14-én, d. e. 10 órakor a Kat. Kör mozihelyiségében a közönség nyilvános bevonásával.